

Tėvynė

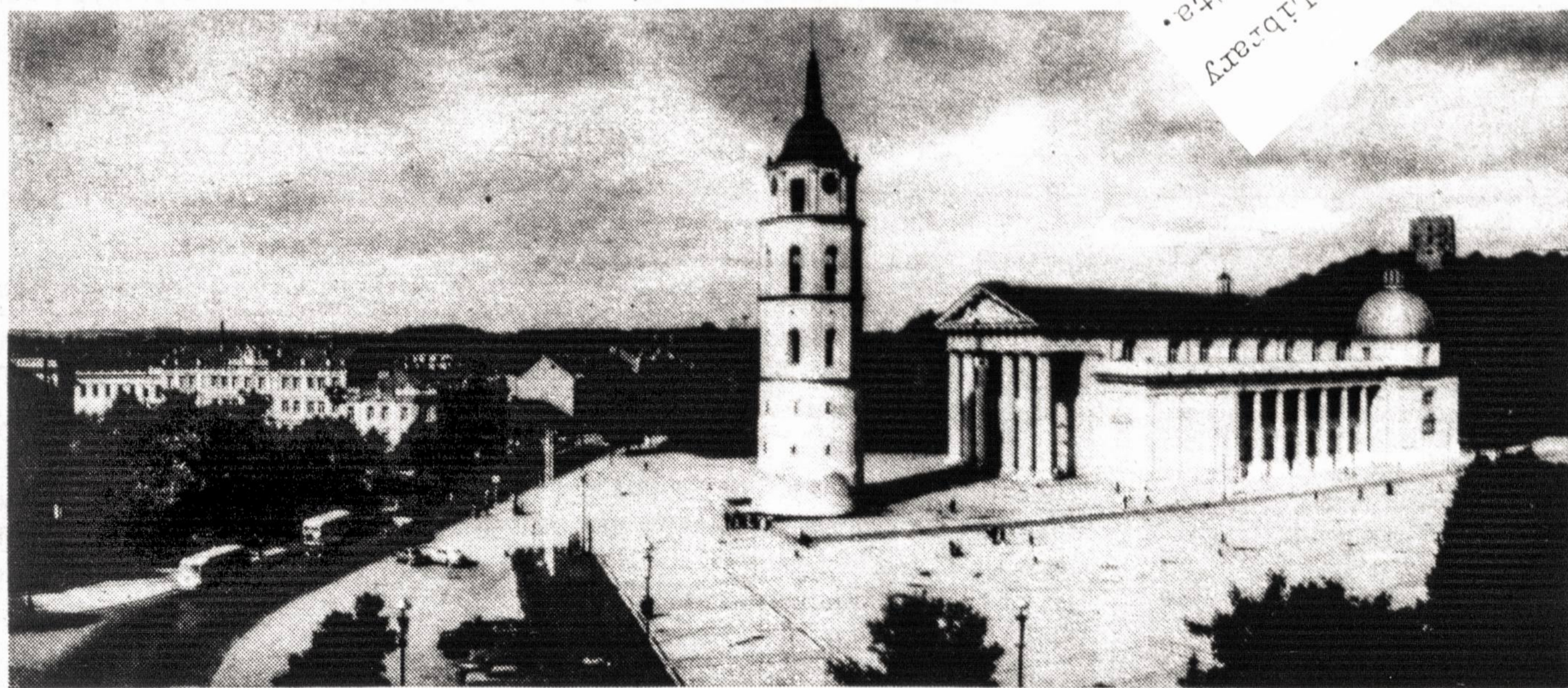

SUSIVIENIJUSIO LIETUVIŲ
AMERIKOS ORGANAS

No.9

New York, N.Y.-10001, 1970 m. March-Kovo 20 d.

63 metai

Vilniaus Katedros aikštė, kuri dabar vadinama Gedimino aikštė. Toliau matyti Gedimino kalnas su restauruotu bokštu. Priešakyje Katedros varpinė, kuri stovi ant tų pačių pamatų, kokie buvo padėti dar stabmeldybės laikais, kai čia buvo aukuras.

Inešimai SLA 56 Seimui - Svarbūs mūsų ateičiai

REIKIA PASINAUDOTI SLA KONSTITUCIJOS SUTEIKIAMA NARIAMS, KUOPOMS IR APSKRITIMS REIKŠMINGA TĖISE DARYTI PASIŪLYMUS MŪSŲ ORGANIZACIJOS VEIKIMUI TOBULINTI. LAIKU ATSIŪSTI INEŠIMAI SEIMUI BUS ĮDĖTI Į SEIMO DARBŲ KNYGA IR ATIDUOTI SVARSTYTI SEIMUI.

Šis SLA 56 Seimas vyksta svarbiajame didmiestyje - New Yorke. Mūsų veikėjai neabejotinai pasinaudos proga aplankyti pirmąjį miestą ir tuo pat metu dalyvauti savo organizacijos Seime, kurs apžvelgs atliktus darbus ir padarys reikalingus sprendimus ateičiai.

SEIMO DARBUOSE SVARBĪ VIETA KUOPŲ IR NARIŲ PASIŪLYMAI.

Iš praktikos žinome, jog labiausia gyvai seimodelegatai svarsto padarytus seimui pasiūlymus arba įnešimus. Čia atsispindi daugumos seimo delegatų nuotaikos ir kuopų nusistatymai, Juk mūsų veikėjai, kurie dalyvauja seimų svarstymuose, gerai atsimesna, jog ne visi pasiūlymai seimui, jo patvirtinami. Net ir smarkūs spaudimas ir gausūs įrodinėjimai dažnai nepadaro seimo dalyviams didelio įspūdžio. Dažnai iš karto matyt, jog delegatai tavažiavo į seimą, turėdami kuopų tam tikrus pavidimus ir tuos pavidimus būtinai stengiasi patvirtinti.

Taip pat reikia pabrėžti, jog didžioji dauguma pasiūlymų arba įnešimų esti pozityvaus pobūdžio, vadinasi, tampa mūsų veiklos patobulinimui.

KOKIE INEŠIMAI SEIMUI REIKALINGIAUSI
Mūsų organizacija itin gyva. O be to ji

turi atlikti svarbius uždavinius nariams ir visai Lietuvos visuomenei. Kadangi mūsų gyvenimo sąlygos ir aplinkybės neišvengiamai keičiasi, tai reikia ir savo veikloje daryti kai kuriuos pakeitimus. Juk mūsų Seimas, tai vyriausias organizacijos šeiminkas. Jo sprendimai esti privalomi visiems, kaip nariams, taip pat ir atsakingiems pareigūnams.

Tad atsizvelgdami į praktiškus patyrimus kuopų ir apskričių darbuose, paruoškime šiam seimui tokius įnešimus, kurie tarnautų narių labai ir organizacijos gerovei. Jeigu pastebėti kurie nesklaidumai, tai dabar laikas dėl jų pasisakyti. Mūsų organizacija progresuos, jeigu nariai bus patenkinti ir turės galimai geresnį ir skubesnį patarnavimą. Tikime, kad būsimas SLA 56 Seimas visais gyvybiniais reikalais padarys išmintingus sprendimus.

VLIKO Planavimo Komisija

Vliko pirmininkui pavedus, ir pakvietus Joną F.Daugėlą, šiuo metu Clevelando mieste yra sudaryta Komisija Vliko tolimesnės veiklos planui parengti. Į Komisiją be paties Daugėlos, įėjo šie Clevelando veikėjai: A. Augustinavičienė, A.J.Kasulaitis, J.Krygeris, N.Kersnauskaitė, S.Laniauskas, J.Mikonis, Pr.Razgaitis, J.Stempuzis ir J.Virbalis, iš viso 10 asmenų. Buvo siekiama, kad į komisiją įeitų visų, Vlike dalyvaujančių, grupių nariai.

Savo pirmajame posėdyje Komisija išrinko prezidiumą: pirmininku - Jonas F.Daugėla, vicepirmininku - Simonas Laniauskas ir sekretore - Nijolė Kersnauskaitė. Posėdy pasi-

keista mintimis dėl darbo apimties ir nustatytas veiklos planas bei metodai.

Komisija nutarė, rengiant Vliko veiklos planą, dėmesio svorį kreipti į sritis: 1.pasaulio politinę sritį, 2.savos visuomenės, tautos laisvinimo kovoje organizavimą, 3.jaunimo parengimą tautos vadavimo darbui, 4.santyki su tautos kaimienu pavergtame krašte, 5.finansų telkimo metodus ir 6.Vliko organizacinius reikalus. Komisijos daugumos priimtos mintys numatyta ateity patiekti Vliko Valdybai. (E.)

NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ DALYVIŲ KAPŲ REGISTRAVIMO REIKALU

Lietuvos kūrėjų-savanorių veteranų sąjungos Vokietijoje skyriaus valdyba, pernai paskelbė atsisaukimus, prašydama padėti suregistruoti nepriklausomybės kovų dalyvių kapus Vokietijoje. Deja, visuomenė į juos nereagavo. Tada skyriaus valdyba pavadė kūr.-savanoriui P.Gudeliui tą darbą vykdyti per jo pasirinktus talkininkus vietose. Bet ir tuo būdu pereitą žiemą nepavyko pasiekti patenkinamų rezultatų.

JAV-bėse gyvenantieji buvę kariai, susibūrusieji Ramovėnų sąjungoje, artėjant Lietuvos kariuomenės 50 m. įkūrimo sukakčiai, nutarė suregistruoti visus dėl Lietuvos laisvės žuvusius ir laisvajame pasaulyje mirusius karius.

LIETUVOS KIAUŠINIAI VOLGOGRADUI

Iš okup. Lietuvos į Volgogrado srities Černuchinsko paukščių fabriką išsiųsta 40.000 kiaušinių siunta. "Vyresniojo brolio" ūkį sušėpė, kaip paskelbta "Komj. Tiesoje" (vas. 22) Tauragės rajono Taurų sovchozas.

Tėvynė

SUSIVENIJIMO LIETUVIŲ
AMERIKINIS ORGANAS

Lithuanian Weekly

Published Every Friday
by the Lithuanian Alliance of America

JUOZAS PETRĖNAS
EDITOR

ALGIRDAS BUDRECKIS
MANAGER

Yearly Subscription Rates:
In the United States\$4.00
To Foreign Countries\$5.00

307 WEST 30th STREET
NEW YORK, N. Y. 10001
Telephone LACKAWANNA 4-5529

Entered as Second Class Matter November 28, 1910,
at the Post Office at New York, N. Y., under the Act
of March 8, 1878.

Acceptance for Mailing at Special Rate of Postage
provided for in Section 1108, Act of October 3, 1917,
Authorized June 27, 1918.

SLA kuopų pranešimai ir skubus raštai redakcijai
reikia siųsti ne vėliau, kaip prieš savaitę, laikraščio
numeriu išeinant.

Keičiant adresą būtina pranešti senasis adresas ir
nurodyti naujo adreso pašto zonos numerį.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Redaktorius ir jo skaitytojai

Pirmiausia reikia pasakyti tokią naujieną, kurią visi mūsų skaitytojai jau gerai žino. "Tėvynė" prieš keletą savaitių perėjo į naują spausdinimo sistemą, kuri vadinama "ofsetu".

Prieš daugelį metų pirktas intertipas, arba renkamoji mašina, pergyvenusi visą eilę redaktorių ir raidžių statytojų, pagaliau ir pati pasidarė visai paliegusi, jau nebetinkama vartoti be labai didelių ir brangių pataisymų. O iš kitos pusės susidarė tokia padėtis, kad ir raidžių, pakankamai patyrusį statytoją jau sunku buvo gauti. Noroms nenoroms teko pakeisti mūsų leidinio spausdinimo būdą, kartu pakeisti ir šiuo atveju patogesnę formatą ir prisitaikyti naujoms sąlygoms. Kaip patys skaitytojai gerai žino, šis pasikeitimas nebuvo sklandus, nes kai kurie laikraščio numeriai pasirodydavo vėliau, negu mes patys to pageidavom ir ko tikėjosi skaitytojai. Žodžiu, kelias buvo nelengvas, bet rodos, patys didieji sunkumai jau nugalėti.

Štai skaitytojas dabar turi savo rankose "Tėvynės" numerį, kuris yra nuo pradžios iki galo mūsų jėgomis pagamintas. Administracija nupirko reikalingas mašinas, buvo pasamdytas techniniam darbui reikalingas personalas ir redakcija buvo priversta įsisavinti naują techniką laikraščio gaminiame. Suprantama, kad pirmieji žingsniai ir čia nebuvo lengvi, teko darbo procese mokytis ir nedelsiant atlikti viską, kad laikraštis pasirodytų. Jeigu kas pastebėjo trūkumus laikraščio sudaryme, tai tokie trūkumai laikinai gali būti pateisinti. Ar gi ne?

O šia proga norisi kreiptis į mūsų veikėjus ir paprašyti juos, kad jie palaikytų glau-

JAV IR PASAULIO LIETUVIAI

* EDVARDAS GOGELIS - vyno žinovas. Jis pasiryžo ir kitus lietuvius supažindinti su vyno reikalais ir Chicagos Lietuvių Prekybininkų susirinkime, šia smagia tema skaitė paskaitą.

* KAZYS DOBILAS - Lietuvos kūrėjas-savanoris, kuris gyvena Chicagoje dabar sunkiai susirgo. Jis kovose dėl Lietuvos neteko vienos rankos. Jo padėtis sunki, jam reikalinga nuolatinė priežiūra, o taip pat ir materialinė parama. Reikia tikėtis, kad ten atsiras gerširdžių lietuvių, kurie jam pagelbės.

* PANEVĖŽIO CUKRAUS FABRIKE perdirbamas iš Kubos atgabentas rudasis cukrus, iš cukrinių nendrių.

* ROKIŠKIO GIMNAZIJOS auklėtiniai, gyvenantieji Chicagoje, rengiasi paminėti šios mokyklos penkių dešimtų metų sukaktį. Numatomas jos auklėtinių susitikimas, o taip pat leidinys, kur tilptų atsiminimai ir praeities gyvenimo apžvalgos.

* LIETUVIŲ JAUNIMO pasaulio kongreso reikalu šaukiamas pasitarimas Čiurlionio namuose, Clevelande š.m. gegužės 16 dieną.

* LIETUVIŲ TELEVIZIJOS programa Chicagoje organizuoja akordeonistų orkestrą ir prašo akordeonistus rašyti tokiu adresu: 2615 W. 43rd St. Chicago, Ill. 60632

* ANYKŠČIŲ VYNO bonkų apipavidalinimas kurį atliko K.Karosas, Maskvos konkurse buvo pripažintas vertu premijos.

desnius ryšius su savo laikraščiu. Reikia daugiau korespondencijų ir raštų apie kuopų atliekamus darbus.

Bus labai gražu, jeigu pirmoje eilėje rašysim apie tai, kas tiesiog mums rūpi, apie mūsų organizacijos reikalus. Bet taip pat labai pageidaujama, kad tuose rašiniuose, kurie skirti "Tėvynėi", būtų žinių ir iš bendro lietuviško veikimo. Juk mes visi dalyvaujame patriotinėje lietuviškos visuomenės veikloje, santykiujame su kitomis draugijomis ir didžiosiomis lietuvių organizacijomis. Tad lygiagrečiai nušvieskim bendrus lietuviškus darbus. Domėdamies plačiau lietuviška veikla patrauksime į Susivienijimą daugiau geros valios lietuvių, kurie mus geriau pažindami, neabejotinai panorės būti mūsų eilėse.

O kas svarbiausia, tai reikia siųsti kartu su aprašymais ir foto-vaizdus, kuriuos dabartiniu metu mums jau lengviau panaudoti laikraščio skiltyse. Mes mielai dėsime nusipelnusių mūsų veikėjų atvaizdus, o taip pat galėsime ir narių susirinkimų paveikslus įdėti, jeigu tik jie bus laiku atsiųsti. Daugiau vaizdų, tai "Tėvynė" gražiau atrodys ir patiems skaitytojams bus daugiau malonumo.

* P.BANĖNAS Kauno "Inkaro" darbininkas, laimėjo savo specialybėje Leningrade įvykusiame konkurse pirmą vietą.

* JURBARKAS, pagal Kauno projektavimo instituto specialistų padarytus planus, ateityje turės apie 90.000 gyventojų. Dabar Jurbarkė tėra tik šeši tūkstančiai gyventojų.

* VILNIAUS LENGVOSIOS PRAMONĖS technikumą iki šiam laikui baigė 2.500 jaunų specialistų.

* DR. KAZYS BOBELIS iš Elgin Ill., praeitą savaitę skaitė labai aktualia tema paskaitą: Lietuviškų parapijų reikšmė ir jų likimas.

* AUSTRALIJOS LIETUVIAI maloniai dalyvavo Tomo Juospaicio ir Nijolės Petrauskaitės vestuvėse. O šios vestuvės atsitiko todėl, kad Tomas Juospaitis skraidydamas lėktuvu pataikė į lietuvių studentų suvažiavimą Adelaidėje, susipažino su Nijole ir štai jau yra nauja ir jauna lietuviška šeima.

* MELBURNE, AUSTRALIJOJE, jauna-vedžiai Vytautas Levickas ir Danutė Jakubauskaitė pasiryžo savo vestuves atlikti "lietuviškame stiliuje". Jie iš bažnyčios parvyko arkliais, karietoje, kad tikrai būtų panašų į Lietuvoje anksčiau vykdomas vestuves.

* PROF. ZIGMO ŽEMAIČIO, neseniai Vilniuje mirusio matematiko vardu, pavadinta Švenčionių gimnazija.

* VYTAUTAS ALANTAS dabar rengia spaudai savo veikalą "Šventaragi", kurio numatoma bus du tomai.

* ANTROJO KAIMO parodijų teatrui Chicagoje programą parengti pagelbėjo savo kūriniais Kazys Alėnas ir A.Landsbergis.

* KAS NORI IŠMOKTI SKRAIDYTI LĒKTUVU?- šaukia lietuvių aero-klubas Chicagoje. Jau yra šio klubo išmokytų valdyti lėktuvą keletas jaunų sportininkų, kaip Fr. Gramontienė, Tolius Šliutas ir kt.

* "DIENA PRIE EŽERO", tai Al.Barono nauja knyga vaikams, jau pasirodė knygų rinkoje.

* DAILININKĖS VANDOS BALUKIENĖS kūrinų paroda veiks iki kovo 22 dienos Čiurlionio Galerijoje, Chicagoje.

* LIETUVIS STUDENTAS aiškina T.Ž. kad tik vienas būdas tėra jį įtikinantis, kad tautinė veikla yra svarbi, būtent, pavyzdys. Jeigu vyresnioji karta rūpinasi tik naujais automobiliais, išvykom į Meksiką, tai studentas kaip gali tikėti jos tautiniu nuosirdumu.

* VILNIUJE IŠLEISTA šeštoji V.Krėvės kūrybos knyga, "Dainavos šalies senų žmonių padavimai". Knygos tiražas - 15.000.(E.)

Tėvynė 2

SLA 56to SEIMO GARBEI GAUKIME DAUGIAU NAUJU NARIU

Greitai atsiliępkit į SLA Vajaus Komisijos kvietimą. Naujų narių įrašymo paskelbtos taisyklės veikia tos pačios ir organizatoriai gali naujus narius įrašyti. O jų įrašytieji nauji nariai bus įskaityti į SLA Vajų, kurį dabar paskelbė SLA Vajaus Komisija. – Gerbiamieji SLA Veikėjai, laukiame Jūsų palankumo. Siųskite naujų narių aplikacijas tokia pat tvarka, kaip buvo iki šio laiko!

Clevelando Lietuviai Vaisins

20 Tautų Svečius

KULTŪRINIŲ DARŽELIŲ BANKETAS - bal. 22 d. Daugeliui SLA narių yra gerai žinomas Clevelando Lietuvių Kultūrinis Darželis; kuriame yra Dr.J.Basanavičiaus, Dr.V.Kudirkos; poeto Maironio biustai. Kai SLA seimai įvyksta Clevelande, delegatai ir svečiai turi progos jį aplankyti.

Lietuvių kultūrinio darželio istorija jau sena - darželio sąjungą įsteigė Clevelando tautinės organizacijos 1929 metais. Joje daugiausia darbavosi SLA kuopų nariai, ir dabar, po 40 metų, Darželio Sąjungai pirmininkauja SLA 14-tos kuopos narys K.S. Karpius.

Savo paminklinius darželius turi įsteigusios Clevelande ir 20 kitų tautų. Darželiai laikomi visų tautybių dovana Clevelando miestui. Miesto parkų direkcija rūpinasi ir prižiūri tuos darželius. Tautybių santykiams palaikyti yra įsteigta Cleveland Cultural Garden Federation.

Kai išrenkama nauja valdyba, tai viena, tai kita tauta darželio organizacijos dalyvis pavaišina.

Šiemet Kultūrinių Darželių Federacijos banketą rengia lietuviai. Banketas įvyks

trečiadienio vakare, balandžio 22 d., naujos parapijos puošnioje salėje, 18022 Neff, Rd.

Lietuvių darželio atstovai toje Federacijoje - pirmininkas K.S.Karpius, banketo pirmininkė Rita Premeneckienė, naujosios ateivijos veikėja, Lietuvių Respublikonų Klubo pirmininkė ir Juozas Sadauskas. Bilietai tai nepaprastai pramogai tik \$ 3.50 asmeniui, patartina įsigyti iš anksto.

Kitataučiams svečiams priimti bus sudaryta puošni atmosfera - lietuvaitės bus pasipuošusios tautiniais rūbais.

Patį įdomiausia šio banketo dalis tai visų mėgiama Clevelando tautinių šokių "Grandinėlės" programa, Aleksandros ir Liudo Sagių vadovaujama.

Bankete stalai bus prie salės sienų, o šokius "Grandinėlė" atliks salės viduryje.

Kviečiami dalyvauti mūsų profesionalai, organizacijų vadai ir veikėjai, taip pat nuosirdūs lietuviai su šeimomis.

Rengėjų darbo palengvinimui prašoma bilietus įsigyti iš anksto, skambinant poniai Premeneckienei, tel. 871-4186.

Komitetas

Turėsime aukšto lygio solistę R.Mastienę, kuriai pianinu pritaras Alvydas Vasaitis. Detroito Lietuvių Fondui pagal anksčiau paskelbtus sąrašus buvo surinkta \$ 31.884.00.

Lietuvių Bendruomenės Detroito apylinkės seniūnai irgi vykdo vajų. Renka iš lietuvių bendruomenei solidarumo mokesčių. Ir kiekvienas stengiasi iš visų esančių jo seniūnijoje išrinkti.

Stefa Kaunelienė atstovaus lietuviams Tarptautinio Instituto Tautybių Komitete. Stefanos Kaunelienės vadovaujami "Aušros Mokyklos" mokiniai išpildė Vasario 16 d. minėjimo programą Šv.Petro parapijos salėje vasario 15 d.

Mokytoja S.Kaunelienė perskaitė Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktą, o mokiniai padainavo ir padeklamavo.

* * * * *

15.00, 10.00 ir 5.00 dol. bus paskirti dovanoms valso šokėjams Jūrų Šaulių "Švyturio" rengiamam linksmavakaryje, balandžio 4 d. 7 val. Lietuvių Namuose.

Teisėjų komisija sudaryta iš: Galinos Gobienės, Josto Pusdešrio ir Vlodo Selenio. Vladas Selenis yra 352 kuopos narys ir Draugo korespondentas.

* * * * *

SLA 200 ir 352 kuopa gegužės 24 d. rengia Green Lawn Grove 16447 Middlebelt Rd. (karėje pusėje apie vieną mylią už Eureka Rd.) Gegužinę.

Nežiūrint koks oras bus, gegužinė įvyks, nes ten yra pastatyta didelė ir erdvi salė, ir blogam orui esant visi galės tilpti joje.

A.Grinius

* DETROITO LIETUVIAI vasario 22 d. Lietuvių Namuose surengė Lietuvių Fondui remti vakariene ir koncertą. Kalbėjo Vyt.Kutkus, Vyt.Majauskas, Ged.Balukas. Koncertinėje dalyje solistė Roma Mastienė atliko liaudies dainas ir operų arijas. Svečių susirinko daugiau šimto žmonių. L.F. surinkta \$ 5.000.00. Kalbėtojų pasakymu jau dabar L.F. yra šeši šimtai tūkstančių dolerių.

* LIETUVIŲ POETAMS skirtą numerį žada išleisti flamandų žurnalas Belgijoje "De Bladen voor Poezie". Mūsų poetų kūrinius į flamandų kalbą verčia Zenta Tenisonaitė - Hellemens.

* DR.J.P.Locher Neushatel universitete - Šveicarijoje, skaito paskaitas apie Baltijos tautų kalbas. Tėvynė 3

Los Angeles, Cal.

SLA 75 KUOPOS METINIS SUSIRINKIMAS

Los Angeles mieste, Lietuvių Tautiniuose namuose įvykusiame š.m. kovo 8 d. SLA 75 kuopos metiniame susirinkime, be kitų kuopos reikalų buvo Pildomosios Tarybos rinkimai.

Į SLA 56-tą Seimą įvykstantį New Yorke birželio 22 dieną, pasižadėjo važiuoti šie Susivienijimo nariai: Alena V.Devenienė, dr. Mykolas Devenis ir Juozas Aftukas.

Amerikos Lietuvių Tarybai nutarta iš kuopos kasos paaukoti \$ 25.00, Vasario 16 d. - Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo proga. Protokolų sekretorei, I.Simokienei kuopos lėšomis užsakytas laikraštis "Lithuanus". Patiekta įvykusio š.m. sausio mėn. 25 d. koncerto - parengimo apyskaita iš kurios paaiškėjo, kad kuopa iš parengimo turėjo \$ 116.70 pelno.

SLA 75 kuopa, neimdama iš kuopos narių jokių kuopos naudai mokesčių, o išlaidų turi, tai susidariusiom išlaidom padengti rengiasi ruošti gegužinę, kuria pavesta rūpintis kuopos Valdybai.

Susivienijimo narys

Detroit, Mich.

Vasario 1 d. Lietuvių Namuose turėjo savo susirinkimus net trys organizacijos (Dariaus ir Girėno Klubas, SLA 352 kuopa, Balfo 76 skyrius) ir Lietuvių Fondo Vajaus Komitetas. Ir visuose tuose susirinkimuose, dažniausiai skambėjo žodis "Vajaus".

Lietuvių Namų Draugijos vajus tęsiamas ir toliau. Ir Dariaus ir Girėno Klubas susirinkime pirmininkas dr. Vytautas Mileris paminėjo, kad gažu būtų jei visi D. ir G. klubo nariai, kartu būtų ir Lietuvių Namų Draugijos nariai, ir įmokėtų po \$ 100.00.

SLA 352 kuopos susirinkime kuopos pirmininkas Petras Januška ragino visus įsijungti į paskelbtą SLA Šeimos Vajų, surasti ir prirašyti ko daugiau naujų narių. Vasario mėnesyje savo duoklė smokėjo 85 nariai sumoje - \$ 1,398.98. Kuopa paaukavo: lituanistinėms radio valandėlėms po \$ 10.00 ir Amerikos Lietuvių Tarybai Vasario 16 d. proga 20.00 dolerių.

Balfo 76 skyrius savo susirinkime irgi nutarė daryti vajų ir prirašyti prie Balfo ir tuos lietuvius kurie dar nepriklauso ir paimti iš jų tą kuklų nario mokesčių \$ 1.00.

Lietuvių Fondo Vajaus Komitetas vadovaujamas pirmininko inž. Vytauto Kutkaus stengias vajų padaryti sėkmingesnį ir daugiau surasti šimtininkų, nes iki nustatytos kvotos - \$ 100.000.00 dar daug trūksta. Taip pat aptare ir ruošiamo vėjaus užbaigimui banketo kuris įvyks vasario 22 d. Lietuvių Namuose reikalus.

NEMUNO VINGIAI IR KILPOS

O priešais, aukštame dešiniajame šlaite, V.Krėvės žodžiais: "...dievų laiminta, milžinų statyta sena Punios pilis..." Seniai nėra ten pilies - yra kalnas ir išgarsinta lietuvių kovų ir meilės Tėvynei šlovė. Atsitiko taip, kad čia, šiame piliakalnyje, liko jamžintas Pilėnų gynėjų atminimas.

XVI šimtmečio kryžiuočių kronikose yra surašyta, kad 1336 metų vasarą didelė riterių kariuona apgulė Pilėnų pilį. Joje gynėsi apie 4000 lietuvių. Ten buvo užsidarę aplinkiniai gyventojai su savo šeimomis. Jie narsiai skaldė riterių galvas. Matydami neatlaikysią skaitlingo priešų veržimosi, padegė pilį, sumetė į ugnį turtus ir patys susidegino. Minimas narsus Pilėnų gynėjų vadas Margiris.

Tyrinėtojai bandė ieškoti Pilėnų įvairiose Lietuvos vietose: Nemuno žemupyje, prie Nevėžio ir kitur. Istorikai romantikai, T.Narbutas ir kiti, Pilėnais spėjo esant Punią. Šiuo teiginiu vėliau pasinaudojo rašytojai, kurių veikalų įtaiga tapo liaudies tikėjimu.

Pilėnų gynimą 1854 m. poemoje "Margiris" atkūrė Vl.Syrokomla, 1881 m. - J.Kareševskis istorinėje apysakoje "Kunigas". 1905 m. apie pilėniečių tragediją rašė M.Šikšnys (M.Šiaulėniškis), savaip legendą atpasakojo Liubeckis, V.Krėvė, Maironis, Liudas Gira, kompozitorius V.Klova (operoje "Pilėnai").

Punioje XIV šimtmečiu stovėjo stipri medžio pilis. 1382 m. šias apylinkes puolė kryžiuočiai. Po Žalgirio mūšio, čia, atrodo, buvusi Vytauto žimos medžiojimo buveinė. Ją tuo metu aprašo prancūzų keliautojas Žiliberas de Lanua. Jo žodžiais, žiemą Vytautas su šeima atvažiuodavęs į Punią kelioms savaitėms or apsistodavęs pilyje. Žiliberas rašo, kad toji pilis buvusi didelė, iš medžio ir žemių, stovėjusi ant labai stataus upės šlaito.

Vėliau Punią valdė įvairūs didikai. Bažnyčia minima nuo Vytauto laikų. XVI šimtmečio pradžioje Puniai suteiktos miesto teisės, herbas. Valdant Punią įvairiems vietininkams, sunkėjo priespauda, išnaudojimas.

Punios garsus piliakalnis prie Nemuno ir upės Punelės santakos. Čia buvusi legendarinė Pilėnų tvirtovė, apie kurios karžygiškus gynėjus rašė daugelis rašytojų, pradedant Syrokomla ir baigiant M.Šikšniu, kurs parašė dramatinį veikalą "Pilėnų Kunigaikštis". Šią pilį pagarbino poetas Maironis ir Vincas Krėvė.

Valstiečiai ne kartą maištavo. Yra užsilikę įdomių dokumentų. 1793 metais dvaro valdytojas, skųsdamasis teismui, rašo, kad Punios gyventojai neklausė, nevykdė prievolių, įžeidinėjo pareigūnus. Pagaliau jie "ėmė skambinti varpais, skelbdami pavojų, o patys griebėsi kirvių, dalgių ir ginklų, sukėlė nepaprastą samyšį ir triukšmą, kėsinosi į pareigūnų ir dvariškių sveikatą..." Valdytojas toliau prašo suteikti jam karinę paramą.

Šiandieną Punia - gausiai lankomas paneemunės miestelis.

Praplaukiant, būtina įkopti į Punios kalną. Neseniai, 1958-59 metais, Punios piliakalnis buvo archeologų kasinėtas. Paaiškėjo, kad piliakalnis įrengtas mūsų tūkstantmečio pradžioje. Pilies būta tiems laikams ištisai didelė ir labai stipri. XIV a. kelis kartus siautė gaisras. Todėl (Pilėnų vieta, tur būt, niekad nebus tvirtai įrodyta) yra pagrindo manyti, kad būtent čia galėjo įvykti 1336 metų Pilėnų tragedija, kurią mini vokiečių metraštininkas Vygandas Marburgietis. Apie lietuvių pasipriešinimą, žūtbūtinę kovą ir nugalimųjų mirtį jis rašo: "...jie (lietuviai) visai nežmonišku būdu tai įrodė ir įvykdė..."

Galima paminėti dar vieną įdomią detalę iš kasinėjimo duomenų. Vėlesniuose sluoksniuose rasta daug kaulų; 90% sudaro kanopinių kaulai: stumbro, šerno, stimos, briedžio, kilmingojo elnio. Kiti 10%: meškos, vilko, lapės - nevalgomųjų žvėrių. Tai, tur būt, patvirtina čia buvus medžioklės rezidenciją.

Punios skardžių papėdėje, prie Nemuno, dar prisimenama Nečiukos vietovė. Tai buvusio stilingo nedidelio dvarelio vardas. Dvarelyje XVIII šimtmečiu gyveno prieš carą maištavęs generolas A.Kochovskis. Kaip rašo S.Moravskis, tai buvo išsilavinęs, liberalus žmogus, čia gyvendamas daug skaitė, priiminėjo svečius, skleidė švietėjiškas mintis.

Z.Gliogeris, keliaudamas Punios kilpa, mini priešais miestelį, kairėje pakrantėje, pašily, veikusias smalinyčių krosnis, deginusias anglių. Senesniuose žemėlapiuose šioje vietoje tebėra pažymėta Smalinyčia. Dešinėje upės pusėje, dar kiek žemiau paplaukus - Nemanūnų miestelis. Tai, be abejo, seniai gyvenama vietovė. Apie jos senumą liudija gausūs archeologiniai radiniai. Rašytiniuose dokumentuose miestelis pirmą kartą paminėtas 1650 metais. Jau nuo XIX šimtmečio pradžios Nemanūnuose minima mokykla. Miestelį labai nusiaubė pirmojo pasaulinio karo pabaigoje vokiečiai, ko gyventojai iki šiol nepamiršta.

Nemanūnų miestelis įsikūręs Nemuno klonyje, bet truputį atokiau, už pusės kilometro nuo upės. Už Nemanūnų, ties Gelažiais, pakilus iš klonio į plynaukštę, siaurėje matome Birštono šiltadaržius, už kurių paviršius vėl staigiu šlaitu leidžiasi į Nemuną.

STUDENTAI DAINUOJA

Lietuvis jau dainuoja nuo pat jaunų dienų. Ir ta meilė dainai riša mus visus. Albumas "Vivat Academia", jaunimo įgrotas ir įdainuotas, šokių muzika linksmina visus, o patriotiniais žodeliais primena Nemuno Šalę...

Tai graži velykinė dovana jaunimui, o ir vyresniems puikus studento dieny prisiminimas. Albumo kaina \$ 8.50. Tėvynė 4.

Nusipelnę vyrai sulaukė 80 metų

Paminėtinos trijų kultūros gyvenimo darbininkų, nusipelnusių Lietuvai, 80 metų gimimo sukaktys. Tai meno istorikas prof. Paulius Galaunė, pedagogas V. Ruzgas ir buvęs operos solistas Antanas Sodeika.

Paulius Galaunė

Paulius Galaunė, žymus meno istorikas ir muziejininkas, sausio mėn. 25 d. sulaukęs 80 m. amžiaus, okup. Lietuvos spaudoje, palyginti, plačiai ir šiltai prisimintas visoje eilėje straipsnių. Nurodyta, kad P. Galaunė, ypatingai rūpinęsis mūsų tautos kultūros paminklų apsauga, yra parašęs apie 370 straipsnių ir per 20 vertingų knygų.

Galaunė yra buvęs Čiurlionio galerijos kūrėju bei direktorium. 1936 m. Čiurlionio galeriją perkėlus į Vytauto D. muziejų, Galaunė buvo paskirtas Kultūros muziejaus direktorium. Su muziejiniu darbu neatskiriamai siejasi labai šakota ir turtinga mokslinė bei pedagoginė P. Galaunės veikla!

Jis yra daug nusipelnęs bėpopuliarindamas Lietuvos meną, ypač liaudies meną už sienų. 1931 m. jis buvo surengęs lietuvių liaudies meno parodas Švedijoje, Norvegijoje, Danijoje ir, drauge su Latvija bei Estija, ir Paryžiaus Trocadero muziejuje, 1938-39 m. jis vadovavo meno pusei, rengiant Lietuvos paviljoną pasaulinėje parodoje New Yorke (reziminė spauda tai nutylėjo....E.)

Bene daugiausia laiko sukaktuvininkas paskyrė jam brangaus lietuvių liaudies meno tyrinėjimams. Iš visos eilės svarbių knygų, minėtinos: "Lietuvos kryžiai" (1926), kapitalinis "Lietuvių liaudies menas" (1930), visa eilė knygų apie Lietuvos meną švedų, prancūzų kalbomis. Okup. Lietuvoje išleista be kitų Galaunės albumai "Medžio dirbiniai" (dvi knygos, 1963 ir 1965), "Grafika, tapyba" (1968), kelios knygos apie grafiką, pernai išleista atsiminimų knyga "Muziejininko novelės ir kt.

Vincas Ruzgas

Vinco Ruzgo, pedagogo, muziejininko, 80 m. gimimo sukaktis paminėta keliuose laikraščiuose, plačiausiai - "Tar. Mokytojo" laikrašty. Ruzgas - uteniškis, ypatingai prisimintinas kaip pedagoginio muziejaus Kaune ir V. Kudirkos vieš. bibliotekos Kaune steigėjas. Tai buvo 1922 metais. Muziejus buvo slapstomas okupacijų dienomis ir šiuo metu jo eksponatų skaičius siekia 8.000. Ruzgas Kaune yra aktyviai dirbęs mokytojų profesinės sąjungos darbe. Jis taip pat yra buvęs vienas "Spaudos Fondo" b-vės steigėju, ilgametis valdybos narys ir 1923 m. Fondo reikalų vedėjas. Tai veikla, kuri okup. Lietuvos spaudoje dabar beveik nutylima....

Ruzgo straipsnių bei leidinių tiek daug, kad Vilniaus universiteto studentė J. Ramanuskaitė diplominiam darbui buvo pasirinkusi temą: "Vincio Ruzgo darbų bibliografinė rodyklė".

Daugiausia Ruzgo raštų skirta gamtos mokslų dėstymui, ypač jo mėgiama biologijai. Plačiai žinomos ir kitos Ruzgo knygos, kaip "Gamtos mokslo metodika" (1929), "Bibliotekoms vadovėlis" (1937), "Aušrelės" vadovėlis (su Ambraška) ir visa eilė kitų.

Ruzgas, dar ir šiuo metu energingas, daug keliaująs, teigia:planų eibėsŠiais metais jau pasirodė kelios Ruzgo brošiūros, jis dar rengia studiją "Suaugusių švietimas ir savišvieta Lietuvoje".

Antanas Sodeika

A. Sodeikos 80-tis paminėtas visoje eilėje Lietuvos laikraščių ir ne lietuvių kalba spausdinamų. Stasys Yla "Tiesoje" (nr. 18, sausio 23) A. Sodeiką vertina, kaip pavyzdį, kaip mylėti meną. Autoriaus žodžiais, A. Sodeika daugiau kaip 30 metų dainavęs "su nepalyginama ekspresija, jaunatviška energija". Nurodyta, kad A. Sodeikos pirmieji žingsniai

buvo žengti Cikagoje. Sodeika Bostone baigė Miko Petrausko įsteigtą konservatoriją. Jis 1920 metais statė, režisavo ir net dirigavo M. Petrausko operetas ir operą "Birutę". Sukaktuvininkas Lietuvon grįžo 1920 m. Yla pripažįsta, kad iš visų Sodeikos vaidmenų geriausia atmintyje išsilaikęs, tai Rigoletto vaidmuo, to paties pavadinimo Verdi operoje. Sodeika, 30 metų dirbęs Kauno ir Vilniaus opereose, nuo 1945 m., lygiagrečiai dirbo ir konservatorijoje.

Amžiumi kiek jaunesnis, kitas solistas, Antanas Kučingis, rusų buvęs ištremtas, apie A. Sodeiką paskelbė šiltus žodžius "Literatūros ir Meno" savaitrašty (nr. 4, sausio 24). Kaip ir kiti, ir A. Kučingis pripažįsta, kad Rigoletto - vienas geriausių Sodeikos vaidmenų. Kučingiu tekę matyti "daug Rigoletto, didžiosiose Europos scenose, bet tokio harmoningo vokalo ir sceninio vaizdo tikrai nesu tikau". (E)

* **ABBIE HOFFMAN**, vienas iš septynių Chicago riaušių 1968 metais dalyvių, važinėja po visą šalį ir kviečia protestuoti prieš jų nubaudimą.

* **ANGLIJOS KARALIENĖ** Elžbieta kartu su savo vyru princu Pilypu ir dukra Anna, lankydamosi Naujoje Zelandijoje panaudojo Amerikos politikierių stilių santykiuose su miniomis. Ji bet kur sustoja ir sveikinasi, paduodama ranką gatvėje stovintiems žmonėms ir krautuves lankantiems pirkėjams.

* **INDIJOS VYRIAUSYBĖ** paskelbė, kad negali priešintis atskiroms provincijoms, kurios išleidžia įstatymus, leidžiančius skersti karves, o tos karvės indusų tikėjimo nuostatais buvo laikomos "šventomis motinomis" ir iki šio laiko jas buvo uždrausta skersti. Tokių "šventų" karvių Indijoje buvo 400 milijonų galvų.

Amerikos Lietuvių Tarybos delegacija, kuri lankėsi Washingtone Vasario 16 dienos proga, padarė vizitą dideliame lietuviškų reikalų rėmėjui senatoriui Thomas J. Dodd. Vaizde matome (iš kairės) Chicagos Lietuvių pirmininkas R. Staniūnas, dr. L. Kriaučeliūnas, senatorius Thomas J. Dodd, kuriam buvo įteikta Lietuvių Enciklopedija anglų kalba ir 700 Years Lithuania, evangelikų kunigas dr. M. Kavolis, ALT pirm. E. A. Bartkus, Congressional liaison Mr. Vandervorth ir Detroito veikėja E. Paurazienė.

SVEIKATOS SKYRIUS

ŠI SKYRIŲ VEDA SVEIKATOS KOMISIJA:

Dr. Petras Zalatoris

Dr. A. Gussen

Praeities Istorijos Sedimentai

Rašo Dr. A. J. Gussenas

Žilos močiutės istorijos lapuose, mes randame vienur, kitur paliktus primityvaus žmogaus nueito kelio ženklus. Bet tikrų ir tikslų įrodymų neturime, kaip seniai žemėje vaikščioja žmogus ir niekas tiksliai negali pasakyti. Mokslininkų geologų tyrimais, atrastos antikinės gadinės liekanos iš akmens, geležies eros, mums liudija, jog jis buvo ne toks, kokį mes nūdien matome. Darvinas nurodo, kad primityvus žmogus nebuvo iš karto Dievo sutvertas, bet jis palaipsniui tobulėjo. Bet palyginus su mūsų žemės gyvūnija, žmogus jau nėra toks senas šios žemės gyventojas.

Antikinis žmogus, kaip ir kiti žemesnės formos gyvūnai, turėjo turėti dantis, nes jam reikėjo ne tik maistą kramtyti, bet ir nuo priešų save apginti. Kada jis pradėjo tobulėti ir kada pasiekė dabartinės tobulybės, nėra žinoma. Mums lieka vien spėlioti, pasiremiant antikinėmis iškasenomis, urvuose atrastomis liekanomis ir kitais jo ilgus praeities paliktais pėdsakais - požymiais.

Priešistoriniam žmogui nelengva buvo gyventi kol jis išmoko ugnį įžiebtį. Išmokus pasigaminti ugnį, jo gyvenimo sąlygos žymiai pagerėjo. Jis tuomet galėjo savo maistą išsivirti ir taip pat savo gyvenamą urvą pasišildyti, o gal ir šviesą pasidaryti. O vėliau, kai jis sugebėjo laukinius gyvūlius prisijaukinti ir pajungti juos darbui, tada jis galėjo pradėti dirbti žemę ir javus pasėti, grūdus sumalti - duoną iškepti. Jis tuomet jau buvo įžengęs pirmąjį civilizacijos pakopon.

Gali būti, jog dantų irimo ir jų skaudėjimo istorija yra senesnė net už patį žmogų. Atrodo, jog dantų irimas šią planetą pasiekė anksčiau ir už patį žmogų. Antikinių laikų iškasenos parodo, kad prieš 800.000 metų Pietų Afriko-

je gyvenę beždžionžmogiai jau turėjo išpuvusius dantis. O vėliau, žmogui kopiant civilizacijos laiptais aukštyn, tuo pačiu ir jo dantų gedimas bei irimas palaipsniui didėjo.

Štai atrastieji egiptiečių papirusų užrašai liudija, jog 3.700 metų prieš mūsų erą, Nilo srities gyventojai kentė nuo dantų ir jų (smegenų) ligų. Yra aprašyta dantų ir jų smegenų ligos ir nurodyta jų gydymo metodai. Taip buvo net prieš šešis tūkstančius metų BC. Taip pat yra pažymėta, jog tų laikų primityvus gydytojas prieš 700 BC, jau numatė ryšį tarp kiaurų, pūliuojančių dantų ir bendros žmogaus sveikatos.

Danijoje, Prancūzijoje akmens laikotarpyje iškasenos įrodo, jog tenai atrastų kaukolių 14 % turėjo paliktas žymes žandikauliuose išpuvusių ir pūliuojančių dantų. Tą patį liudija ir egiptėnų mumijos atrastos Gizeh piramidėje, griaučių kaukolėse yra žymės išpuvusių dantų. Tokia pati padėtis yra Kalifornijos, Meksikos ir Peru indėnų suakmenėjusiose kaukolėse. Tas pat atrandama Mongolijoje, Azijoje ir Afrikoje, visur atrasta tokie tys duomenys, kurie liudija, jog dantų gedimas - irimas nėra jokia naujenybė, bei žmonijai bausti rykštė!

Dantys visuomet turėjo ir turės svarbų vaidmenį estetikos atžvilgiu. Senovėje, afrikiečiai savo priešakinius dantis nugalasdavo labai smailiai, kad atrodytų labai gražu. Dabartiniais laikais, visi žmonės geidžia turėti gražius dantis, kad jie būtų balti, švarūs, sutaisyti ir spindėtų kaip perlas. Danties praradimas nūdien pripažintas nuostoliu ir dingusio danties vietoje įstatomas naujas, dirbtinis. Mat laikai keičiasi, o sykiu ir žmonės.

Kas ilgiau gyvena

Gerontologų, senatvės problemų tyrinėtojų, suvažiavime buvo pareikštos tokios nuomonės dėl ilgo amžiaus.

Pirmiausia pastebėta, kad vedę vyrai ir moterys gyvena ilgiau, negu viengungiai, arba išsiskyrėliai bei našliai. Ilgiau gyvena tie, kurie neturi daug rūpesčių dėl kasdieninių reikalų, kurie labiau nepriklausomi ir turtingesni. Taip pat ilgiau gyvena tie asmenys, kurie pasižymi protiniais gabumais. Dvylika metų buvo tyrinėjami 47 asmenys turintieji 72 metus ir po šio periodo dar buvo iš jų gyvi 23. Ir tie ilgaamžiai pasižymėjo kaip tik protiniais gabumais, buvo pranašesni už tuos, kurie jau mirė šiuo laikotarpiu. Jie taip pat pasižymėjo dvasine sveikata ir psichologiniu požiūriu išlaikė lygsvarą.

Šie ilgaamžiai neįjutė finansinių trūkumų, buvo patenkinti savo būkle ir neturėjo kasdieninių susikrimitimų. Jie irgi buvo daugiau išsilavinę už tuos, kurie tokio amžiaus nesulaukė. Suprantama, kad jiems ilgiau gyventi pagelbėjo medicinos pažanga. Jų širdies ir plaučių stovis nesudarė jiems didesnių sunkumų.

Ypatingai svarbu, kad vyresnio amžiaus asmenys būtų ramūs savo šeimoje ir neturėtų kurių nors konfliktų su aplinka.

Specialistai linksta manyti, kad susirgęs žmogus privalo būti teisingai painformuotas apie jam gresiantį pavojų. Ypatingai svarbu įspėti tuos, kurių širdis regimai silpsta. Tuo būdu esą galima išgelbėti daugelį gyvybių. Jeigu žmogus gali dirbti, jis privalėtų dirbti kiek įmanoma ilgesnius metus, nes nusistovėjusi gyvenimo rutina teigiamai

veikia į žmogaus bendrą savijautą, jis esti patenkintas ir nesirūpina.

Dar svarbus įspėjimas, tai protingas gydytojų patarimų laikymasis. Jokie geri patarimai neturės vertės, jeigu žmogus pats nesisitengs ilgiau išlaikyti savo sveikatą. Pastovus, nevarginantis judėjimas, vaikščiojimas ir daktaro leidžiamas sportas daug padeda ilgiau gyventi. Svarbu palaikyti normalų svorį, jeigu riebalų per daug, reikia nuo jų atsikratyti.

Pagaliau, esą ypatingai svarbu atsisaikyti nuo tabako. Lygiai cigaretės, lygiai cigarai vyresnio amžiaus žmonėms esą ypatingai kenksmingi.

NAUJAS BALTYMŲ ŠALTINIS

Prieš keletą metų buvo nustatyta, kad kai kurių Cado respublikos rajonų gyventojai vartoja maistui dumblius, vadinamus spirulina. Jie auga vandens telkiniuose, kur gausu mineralinių druskų. Iš dumblių gaminami paplotėliai išdžiovinami saulėje ir valgomi.

Juose yra 60 - 68 procentai baltymų - trigubai daugiau, negu mėsoje. Dabar Prancūzijos ir Meksikos laboratorijose dirbtinai šie tokie maistingi dumbliai. Jie auginami induose su šiltu, sūroku vandeniu, kur pompuojamas anglies dioksidas. Bandymai rodo, kad per metus iš spirulinos 1 ha "plantacijų" galima surinkti 40 - 45 tonas dumblių, kuriuose yra 25 tonos baltymų. Tuo tarpu gyvalinių baltymų iš to pat ploto galima gauti 30 - 40 kilogramų.

PREZIDENTO NIXONO NAUJA STRATEGIJA TAIKAI PALAIKYTI

Prezidentas Nixonas kreipėsi į JAV Kongresą, išdėstydamas savo naują strategiją taikos reikalu.

Naujai paskelbtame dokumente pabrėžiama, kad pastaruoju metu Sovietų Sąjungos raketinių ginklų kiekis ypatingai sustiprėjo, kas sudaro didelį pavojų Amerikai. Todėl prezidentas nusistatęs neatidėliojant vykdyti priešraketinių pasirengimų planą.

Vietnamo klausimu ten pasisakoma, jog Amerika pasirengusi pasirašyti taikos sutartį, kurios sąlygos būtų priimtinos abiem pusėm.

Vidurinių rytų srityje nusistatyta išlaikyti ginklavimosi lygsvarą, kurią pažeidžia Maskva pernelyg plačiai ginkluodama arabų valstybes.

Minimam rašte padaryta plati apžvalga pirmųjų Nixono prezidentavimo metų užsienio politikos srityje. Panašūs prezidento pranešimai kongresui nusistatyta atlikti kiekvienais metais.

* Utenos gimnazija, dabar vadinamoji vidurinė mokykla, atšventė 50 metų jubiliejų. Daugiausia metų Utenos gimnazija veikė buvusio dvarininko Balsevičiaus rūmuose. Dabar ji perkelta į specialiai jai statytus pastatus. Ji turi 65 mokytojus. Jubiliejus minėtas iškilmingai su koncertu, o jos vedėjas Puodžiukas papasakojęs šios mokslo įstaigos praeitį.

Tėvynė 6

Balfo Centro Valdybos posėdžio, įvykusio centro patalpose vasario 20 dalyviai. Sėdi iš k. į deš.: E. Vaišnoraitė, dr. M. Kregždienė, vicepirm. ir teisinė patarėja dr. E. Armanienė, pirm. kun. V. Martinkus, nusipelnę Balfo darbuotojai I. Trečiokienė ir A. Trečiokas ir vicepirm. B. Spūdienė. Stovi: prot. sekr. J. Bagdonas, vicepirm. dr. A. Škėrys, V. Kulpavičius, spaudos atst. E. Čekienė, M. Virbickienė, H. Kulber, V. Padvarietis, dir. dr. D. Jasaitis, reik. ved. kun. P. Geiščiūnas, K. Bačauskas, 100 sk. išd. J. Jankus, spaudos atst. V. Alseika, 100 sk. pirm. dr. E. Noakas, dir. kun. V. Pikturna, vicepirm. St. Dzikas, kun. A. Račauskas, spaudos atst. J. Botyrius ir dir. S. Bredes Jr.

MASKVA KALTINA VATIKANĄ

Okup. Lietuvos partijos pareigūnas, KP sekr. A. Barkauskas Maskvos žurnale "Partijnaja Žizn" paskelbė straipsnį, kuriame apkaltino Vatikaną, - jis esąs savo "priešiškais veiksmais skatina priešsovietinį nacionalizmą ir religinio gyvenimo atgijimą Lietuvoje". Straipsnis atkreipė ir Maskvoje veikiančių Vakarų spaudos atstovų dėmesį - jo mintys paskelbtos, kovo 8 d., milijoninio tiražo sekmdienio laidoje, "New York Times" dienrašty. Tuo būdu, paskelbus partinio pareigūno kaltinimus Vatikanui, atkreiptas dėmesys ir į sovietinio režimo pyktį, ryšium su Vatikano radijo lietuvių k. pranešimais ir, ta pačia proga į katalikų Bažnyčios padėtį okup. Lietuvoje.

Kaip seka iš Barkausko straipsnio, dvasininkai Lietuvoje kišasi į "socialų ir viešąjį" gyvenimą Lietuvoje, pats gi Vatikanas skatinąs ne tik religinių, bet ir tautinių nuotaikų Lietuvoje pagyvėjimą. Barkauskas ragina ateistinius veikėjus Lietuvoje pagyventi antireliginę propagandą ir kliudyti dvasininkų pastangas. Barkauskas dar priduria, kad "pagyvėjusi Bažnyčios veikla prasidėjusi po II-jo Vatikano susirinkimo" ir teigia, kad buvę bndymų pasiūsti į Lietuvą religinę literatūrą, net bažnytinius rūbus ir kt. dalykus. Nors, esą, ateistai Lietuvoje tikinčiųjų atžvilgiu turi būti lankstūs, tačiau "ateistinis darbas nereiškia, jog su dvasininkais bendradarbiaujant galys būti parodytas nuolaidumas (liberalizmas)".

Partijos pareigūnas dar pažymi - ir tai pakartojo Vakarų spauda, su "N.Y. Times" - kad "Vatikanas per savo siųstuvą ir kitų Vakarų kraštų radijai vykdo kenksmingą propagandą lietuvių kalba ir dažnai teikia nurodymų, per radiją, dvasininkams".

"N.Y. Times" atstovas dar priduria, kad Lietuvą 1940 m. okupavus, Romos katalikai ateistiniam Krekliui teikia ypatingų sunkumų ir kad katalikų Bažnyčia tebedaro Lietuvos gyventojams įtaką. Nurodyta ir į 40 kunigų raštą min. pirmininkui Kosyginui ir į Lietuvos dvasininkų suvaržymus.

Tuo būdu, partiečio skundas maskvinėje spaudoje pasitarnavo ir Lietuvos okupacijos, ypač Bažnyčios, dvasininkų sunkios būklės pagarsinimui Vakaruose. Tai jau antras, per tris mėnesius, lietuvių komunistų skundas bei kaltinimai Vatikanui Maskvos spaudoje. Pirmasis buvo gruodžio mėn. pradžioje, V. Radaičiui paskelbus straipsnį "Literaturnaja Gazeta" skiltyse. Pernai "Izvestija" dienraštyje dėl nacionalinių nuotaikų Lietuvoje rašė "Tiesos" vyr. redaktorius G. Žimanas.

IŠMOKAMOS APDRAUDOS

Kovo 14, 1970

JONAS NORBONTAS, 50 kp., Binghamton N.Y., gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė sausio 8.1918 m. mirė vasario 17.1970 m. Velionio apdrauda išmokėta žmonai Agotai Norbontas.

JOSEPH BITTE, 63 kp., Chicago Ill., gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė vasario 1.1929 m., mirė sausio 18.1970 m. Velionio apdrauda išmokėta dukterei Agnes Atkus.

BRONISLOVAS MAZILIAUSKAS, 141 kp., South Fork, Pa. Prie SLA prisirašė balandžio 6.1924 m., mirė vasario 9.1970 m. Velionio apdrauda išmokėta anūkei Mary-Jane Medvesky.

ALBERTAS ZELVIS, 64 kp., Baltimore, Md., gimęs Baltimore Md. Prie SLA prisirašė balandžio 29.1909 m., mirė gegužės 29.1961 m. Velionio apdrauda išmokėta žmonai Frances Zelvis.

Viso \$ 1.950.00
Nuo pradžios šių metų bendrai
viso \$ 34.170.00

IŠMOKAMOS TAŪPOMOS APDRAUDOS

Alfonsas Samušis, 38 kp., Brooklyn N.Y.
Francis P. Stankovich, 216 kp., Erie Pa.

* NEW YORKE praeitą savaitę nakties metu įvyko bent trys dideli bombų sprogimai. Piktadariai padėjo bombas į banko namus, į automobilių bendrovės pastatą ir į elektros kompanijos rūmus. Laimei, žmonių aukų nebūta, bet padaryti nuostoliai yra nepaprastai dideli. Kaltinami pastaruoju metu itin aktyvūs ekstremistai, kaip Juodosios Panteros, Studentai už Demokratiją ir panašūs jaunimo sambūriai. Po šių sprogimų prasi-dėjo slapti telefonu pranešimai apie naujus sprogimus. Tuo tarpu tie pranešimai nepasitvirtino, bet kas žino, ar vėl bombos nepradės sproginėti.

* Malūnas-muziejus yra Žaliukų kaime, Šiaulių apylinkėje. Šiame muziejuje pavaizduojami vėjo malūnai, įvairios girtos ir Lietuvos malimo srities istoriniai dokumentai, kaip pavyzdžiui - malimui išduoti leidimai ir t. t.

Lietuvon per Lito Biura

Suomių Finnair lėktuvų bendrovės prašomas Lito Kelionių Biuras organizuoja 2 savaitių eskursijas Lietuvon.

Išskridimo datos: birželio 30, liepos 21 ir rugpjūčio 17.

Visa kelionė (įskaitant lėktuvus, viešbučius, maistą ir kt.) kainuos tik \$ 700.00.

Sustoitimo vietos: New Yorkas, Amsterdamas, Maskva, Vilnius, Varšuva, Viena ir Roma.

Skambinkite: (212) 847-5522

Arba rašykite: LITAS TRAVEL BUREAU
94-10 Jamaica Ave.
Woodhaven, N.Y. 11421

Aleksandras Šimkūnas, 217 kp., Chicago, Ill.

Viso \$ 2000.00

Nuo pradžios šių metų bendrai
viso \$ 7000.00

IŠMOKAMOS LIGOJE PAŠALPOS

March 14, 1970

40. S. Urbonavicius, 6 kp., Plymouth Pa., sirgo 10 sav. 1 d. \$ 64.50

41. J. Miller, 123 kp., Montreal, Canada, sirgo 11 sav. 6 d. \$ 113.00

42. D. Berbylas, 144 kp., Saginaw, Mich., sirgo 4 sav. 4 d. \$ 46.15

43. P. Bičioliene, 192 kp., New Kensington, Pa., sirgo 6 sav. \$ 29.26

44. S. Kaluza, 236 kp., Toronto, Ont., Canada, sirgo 5 sav. 2 d. \$ 66.50

45. A. Fawcett, 279 kp., Sesser Ill., sirgo 3 sav. \$ 36.00

46. P. Davulis, 331 kp., Nashua N.H., sirgo 12 sav. \$ 108.00

Viso \$ 463.41

Nuo pradžios šių metų bendrai viso \$ 2.364.18

Tėvynė 7

KOVO MĖNESIO MINĖTINOS DIENOS

- Kovo 3 d. Lietuvoje panaikinta baudžiava.
- Kovo 3 d. 1879 metais gimė rašytojas J. Bičiūnas.
- Kovo 10 d. 1864 metais Vilniuje rusai sušaudė sukilėlių vadą Konstantiną Kalinauską.
- Kovo 16 d. gimė knygnešys Jurgis Bielinis.
- Kovo 18 d. 1861 metais gimė rašytoja Gabrielė Petkevičaitė - Bitė.
- Kovo 24 d. rusai sukolchozino Lietuvą ir Lietuvos ūkininkai neteko savo žemių.

SLA CENTRE GAUSU SUSIRINKIMŲ

Šiame savaitgalyje, kovo-march 21 d., SLA Centro patalpose įvyksta net trys susirinkimai;

SLA Penktos apskritys metinis susirinkimas, kuris šiuo sykiu yra ypatingai svarbus, nes šis apskritis pasiėmė atsakomybę dėl sėkmingo būsimos SLA 56 Seimo surengimo. Todėl visos SLA Penktos apskrityje priklausiančios kuopos prašomos atsiųsti savo delegatus. Susirinkimas prasideda 3 val. po pietų.

SLA 99 moterų kuopa irgi turi savo svarbų susirinkimą 5 val. po pietų. Bus atlikti SLA Pild. Tarybos rinkimai, paskirti būsimam seimui delegatai ir apsvaistyti kiti svarbūs reikalai.

SLA 126 kuopos susirinkimas prasidės 3 val. ir taip pat atliks rinkimus į SLA Pild. Tarybą, paskirs delegatus į seimą ir aptars kitus savo reikalus.

SLA CENTRE ĮVYKO PASITARIMAI VAJAUS REIKALAIS

Š.m. kovo 14 d. SLA Centre įvyko susirinkimas, kuriame dalyvavo be SLA Centro pareigūnų, A.S. Trečiokas, M. Klimas ir Ign. Stokas. Po išsamaus vajuos reikalų aptarimo buvo padaryti tam tikri nutarimai, kurie turės vajuos eigą sustiprinti. Plačiau apie tai teks išsitariti vėliau.

AUKOS BALUČIO PAMINKLO FONDUI

Bronius K. Balutis buvo gerbiamas Amerikos lietuvių ir Susivienijime Lietuvių Amerikoje jis dalyvavo nuo 1906 metų iki išvydė delegatu į Versalio Taikos konferenciją 1919 metais.

Jis mirė Londone 1968 metų gruodžio pabaigoje, ir palaidotas anglų žemėje.

Amerikos lietuviai, ypatingai velionio Balučio draugai ir gerbėjai, privalo prisidėti prie paminklo statybos.

Žinomas SLA darbuotojas Kazys S. Karpius iš Clevelando šiomis dienomis pasiuntė tam fondui \$ 150. Aukojo šie:

A.L. Tautinės Sąjungos Clevelando skyrius \$ 25.00, dr. Steponas Biežis iš Chica-

gos \$ 25.00, K.S. Karpius, Cleveland \$ 25.00, dr. H. Brazaitis, Cleveland \$ 10.00, Raimundas Kudukis, Cleveland \$ 10.00, dr. A. Martus, Cleveland 5.00, dr. D. Degesys, Cleveland \$ 5.00, V. Rociūnas, Cleveland, \$ 5.00, J. Augustinavičius, Cleveland \$ 5.00, Jurgis Dargis, Los Angeles \$ 5.00, Bronius Duda, Los Angeles \$ 5.00, J.A. Urbonas, Dayton, Ohio \$ 5.00, Č. Šadeika, Farmington, Mich. \$ 5.00, J. Balanda, Detroit Mich. \$ 15.00,

Auką galima pasiųsti tiesiog, adresu: Balučio Paminklo Fondas, Lithuanian Legation, 17, Essex Villas, London W, 8, Gr. Britain.

* PHILOMENA WARNER, Detroito SLA kuopos narė, nuvykusi pas savo dukrą Mrs. Olga Cole susirgo, ir šiuo metu yra sveikstančių namuose. Ji labai pasiilgo savo gerų kaimynų ir draugų iš Detroito. Jeigu kas norėtų jos dienas padaryti malonesnes, tegu parašo šiuo adresu: Mrs. Philomena Warner, 209 Prospect Hts. Santa Cruz, Cal.

* AUKŠTAIČIŲ DUONA esanti skaniausia. Nesenai Utenoje buvo surengtos savotiškos varžybos - kas iškeps skaniausią duoną. Šiame konkurse dalyvavo Anykščių, Ignalinos, Širvintų, Kupiškio, Zarasų, Molėtų ir Ukmergės duonos kepimo meistrai. Ir šį konkursą laimėjo Utenos kepėjai, kurių kepama "Aukštaičių Duona" esanti pati skaniausia.

* JAV SENATAS priėmė įstatymo projektą apie sudarymą komisijos, kuri tyrinėtų šios šalies gyventojų skaičiaus augimą ir pasekmes ateities valstybiniam gyvenimui.

* 20.000 Amerikos dezertyrų P.E. Trudeau vyriausybę priglaudė Kanadoje. Tai jauni vyrai, kurie pabėgo iš kariuomenės arba pasišalino iš savo valstybės bijodami pašaukimo į kariuomenę. Bet gavę globą dezertyrai ne visada gerai elgiasi, todėl vietos gyventojai jais piktinasi.

* SANTA BARBARA įsiliepsnojo studentų riaušės. Studentai padegė Bank of America pastatą ir jis sudegė iki pamatų. Riaušių priežastis neaiški. Jau išvakarėse, kai policija suėmė negra, buvusį studentą, prasidėjo neramumai.

* Vatikano radijo pranešimai lietuvių kalba, skirti okup. Lietuvos gyventojams, tebeerzina komunistinį režimą. V. Niunka, pastaraisiais metais laikomas okupanto specialistu polemikai su Vatikanu, jo radiju, "Tiesoje" paskelbtame ilgame straipsnyje (nr. 45, vasario 24) dėsto, kad ne komunistai, bet Vatikanas, katalikų Bažnyčia klaidinanti žmones. Jžiūrimas Vatikano poveikis Lietuvos gyventojams, nes Niunka pažymi, kad tas radijas "siekią klaidinti Lietuvos žmones". (E.)

* JONAS PALSKIS, SLA 69 kuopos sekretorius Rochesteryje, N.Y. mirė. Jis buvo nuoširdus mūsų Susivienijimo veikėjas ir daugelį metų atliko kuopos sekretoriaus pareigas.

KELEIVIS

THE TRAVELER LITHUANIAN WEEKLY

Aišku, esate girdėję, kad tai laikraštis, kuris jau eina 66-šius metus. Jį vieni geria, kiti peikia, bet visi jį mėgsta skaityti. Kodėl?

Todėl, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybės rašyti. Teisingomis žiniomis iš visur (daug rašo ir apie dabartinį Lietuvos gyvenimą) laikraštis per 60 metų pelnė gerą vardą ir pasitikėjimą.

Keleivis duoda ir teisinių patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. Prenumerata tik \$6.00.

Keleivio Administracijos gaunamas 1970 metų kalendorius, kaina \$ 1.00

KELEIVIS
636 East Broadway
South Boston, Mass. 02127

Laidotuvių Direktorai

NELAIMĖS VALANDOJE
SAUKITE:
S Tagg 2-5043

Matthew P. Ballas
BIELIAUSKAS
Funeral Home

AL. BALTRUNAS-BALTON
Reikalų Vedejas
Notary Public

660 Grand Street
Brooklyn, N. Y. 11211

Tel. VI 7-4499

SHALINS

(SHALINSKAS)

Funeral Home

84-02 Jamaica Ave.

prie Forest P'way stoties
WOODHAVEN, N.Y. 11421

Garbingai aptarnauja
laidotuviams
Koplyčios nemokamai
visose miesto dalyse

F. W. SHALINS ir
J. B. SHALINS

DIRVA

TAUTINĖS
MINTIES
LAIKRASTIS

Įsteigtas 1918

6507 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Gausiai iliustruotas laikraštis, tvenas 2 kartus į savaitę.
Trečiadieniais ir penktadieniais

Prenumeratos kaina metams—\$13.00, pusė metų—\$7.00.

Susipažinimui—2 savaites siunčiame nemokamai

— Leidžia —

Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija Viltis

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Pirmas ir geriausias lietuvių dienraštis Amerikoje

NAUJIENOS turi savo korespondentus kiekvienoje didesnioje Amerikos lietuvių kolonijoje ir įvairiose Europos bei Pietų Amerikos valstybėse.

NAUJIENOS spausdina vėliausias, tiksliausias ir įdomiausias žinias iš lietuvių ir kitų tautų gyvenimo.

NAUJIENOS spausdina svarbiausius lietuvių gyvenimo reikalus liečiančius straipsnius ir "Kritikos bei polemikos" skyriuje leidžia visiems pareikšti savo nuomonę.

NAUJIENŲ prenumerata yra tokia: Chicagoje ir priemiestiuose metams \$16.00, pusė metų—\$8.50, trims mėnesiams—\$4.50, vienam mėn.—\$1.50. Kitose JAV vietose: metams—\$14.00, pusė metų—\$7.50, trims mėnesiams—\$4.00, vienam mėnesiui—\$1.50. Kanadoje: metams—\$18.00, pusė metų—\$10.00, vienam mėnesiui—\$2.00. Užsieniuose: metams—\$21.00, pusė metų—\$11.00, vienam mėnesiui—\$2.50.

NAUJIENAS gausite, jei pasiųsite čekį, arba Money Order tokiu adresu:

1739 S. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608